

واژه‌نامه توصیفی

هاگ در آن تشکیل شده است
استافیلو: پیشوندی برای نشان دادن اجتماع خوشه‌ای
شکل باکتری‌ها
استرپتو: پیشوندی برای نشان دادن اجتماع رشته‌ای
شکل باکتری‌ها
استرپتوکوکوس: گروهی باکتری‌های کروی رشته‌ای
که بعضی از آنها باعث گلو درد‌های چرکی می‌شود
آسک: ساختارهای کیسه‌مانندی در قارچ‌های
آسکومیست که در آن هاگ‌ها تشکیل می‌شوند
آسکومیکوتا: شاخه‌ای از قارچ‌ها که در آنها هاگ‌های
جنسی در آسک تولید می‌شوند
اگزوالواستات: اسید آلی ۴ کربنی است که در چرخه
کریس با استیل کوآنزیم A ترکیب می‌شود
اگزون: قسمت‌هایی از DNA (یا mRNA اولیه)
یوکاریوتی که رونوشت آنها در RNA بالغ باقی می‌ماند
آلکاپتونوریا: بیماری ژنتیکی که در آن ادرار افراد
مبتلا در مجاورت هوا سیاه می‌شود
الکتروفورز: روشی است برای جدا کردن قطعات
DNA از یکدیگر براساس اندازه و بار آنها
الگوی تعادل نقطه‌ای: نوعی الگوی تغییر گونه‌ها که
طی آن افراد گونه در دوره‌های زمانی طولانی تغییرات
چندانی ندارند، اما در دوره‌های کوتاه بین آنها تغییرات
شدید می‌کنند

آبله گاوی: نوعی بیماری سرپستان گاو که توسط
گروهی از ویروس‌ها ایجاد می‌شود و انسان بیشتر مواقع
با دوشیدن گاو آلوده به آن مبتلا می‌شود
اپران لک: اپرانی که آنزیم‌های لازم را برای تجزیه قند
لاکتوز، گد می‌کند
اُپران: مجموعه‌ای از چند ژن که همه به وسیله یک
راه‌انداز رونویسی می‌شوند اپران ویژه باکتری‌هاست و
ممکن است گاهی تک‌ژنی هم باشد
اتوتروف: جانداري که می‌تواند از ترکیبات معدنی،
ترکیبات آلی بسازد
آرکی باکتری‌ها: گروهی از پروکاریوت‌ها و از نخستین
تولیدکننده‌های روی زمین هستند که دیواره آنها فاقد
پپتیدوگلیکان است
آرمادیلو: پستانداری است که پوست او از صفحات
استخوانی پوشیده شده است و پنجه‌ها و ناخن‌هایش برای
حفر زمین بسیار مناسبند
اریتروپویتین: هورمونی که سلول‌های کلیه ترشح
می‌کنند و محرک تولید گلبول‌های قرمز است (فاکتور
خونسازی کلیوی)
آزمون و خطا (شرطی شدن فعال): رفتار یادگیری
که جانور در آن براساس پاداش یا تنبیه، رفتار خاصی
از خود نشان می‌دهد
اسپورانژیوم: ساختاری که با تقسیم میوز تعدادی

الگوی تغییر تدریجی: الگویی از تغییر گونه‌ها که در آن رویدادهای تدریجی در طول زمان‌های طولانی منجر به تشکیل گونه‌های جدید می‌شود

الگوی رشد لژیستیک: الگویی از رشد جمعیت که طی آن به دلیل محدودیت منابع، رشد جمعیت محدود می‌شود

الگوی سوپ بنیادین: نظریهٔ پیدایش حیات در اقیانوس‌های پر از مواد آلی حاصل از واکنش‌های درون جو

الگوی عمل ثابت: الگوی رفتار غریزی جانوران، که در همهٔ افراد یک‌گونه به یک شکل انجام می‌شود

الگوی نمایی رشد: رشد جانداران در محیط‌های دارای منابع فراوان و بدون رقابت و محدودیت که به صورت تصاعد هندسی است

آمانیتا موسکاریا: یک نوع قارچ چتری سمی و کشنده

آمیب: تک‌یاختهٔ هتروتروف که با ایجاد پای کاذب حرکت می‌کند

آمیزش تصادفی: آمیزشی که در آن احتمال آمیزش بین افراد جنس مقابل ارتباطی با فنوتیپ یا ژنوتیپ آنها ندارد

آمیزش ناهمسان‌پسندانه: آمیزش بین افراد ناهمسان یک‌گونه که منجر به فراوانی افراد ناخالص می‌شود

آمیزش همسان‌پسندانه: آمیزشی که در آن احتمال آمیزش بین افراد با ژنوتیپ یا فنوتیپ یکسان بیشتر است

انتخاب جنسی: فرایندی که در آن یک صفت به‌خاطر افزایش شانس تولیدمثل انتخاب می‌شود

انتخاب جهت‌دار: تغییر و تحول گونه‌ها به سمت سازگار شدن بیشتر آنها با محیط متغیر

انتخاب طبیعی: فرایند تغییر گونه‌ها در پاسخ به محیط خود

انتخاب گسلنده: تغییر و تحول جانداران در محیط‌های ناهمگن که موجب حذف فتوتیپ‌های حد واسط بین دو فتوتیپ افراطی می‌شود

انتهای چسبیده: قطعه‌ای تک‌رشته‌ای که در انتهای یک قطعه DNA دورشته‌ای قرار دارد و مکمل قطعهٔ تک‌رشته‌ای دیگری است

آنتی‌کدون: توالی سه نوکلئوتیدی در مولکول tRNA، که مکمل توالی کدون در mRNA است

اندام وستیجیال: اندام و یا ساختاری که در بدن یک جاندار نقش خاصی داشته باشد ولی همان ساختار در بدن جاندار دیگر، به نسبت کوچک‌تر شده و فاقد نقش خاصی باشد

آنزیم‌های محدودکننده: گروهی از آنزیم‌های باکتریایی که توالی‌های کوتاه و خاصی از DNA را شناسایی می‌کنند، به آنها وصل می‌شوند و سپس DNA را بُرش می‌دهند

انسولین: هورمون پایین آورندهٔ قند خون جانوران

انقرض گروهی: مرگ تمام اعضای متعلق به تعداد زیادی از گونه‌ها که تحت تأثیر تغییرات بزرگ بوم‌شناختی انجام شده است

mRNA اولیه: RNAی که به‌وسیلهٔ RNA پلی‌مراز II ساخته می‌شود و هنوز پردازش نشده است

اوگلتا: شاخه‌ای از آغازیان آب‌های شیرین با دو تازک ایدز (HIV): نشانگان نقص ایمنی اکسایبی که در آن، به‌دلیل آسیب به سیستم ایمنی بدن توانایی دفاع علیه عوامل بیماری‌زا از دست می‌رود و فرد به عفونت‌های مختلف مبتلا می‌شود

اینترفرون‌ها: پروتئینی ضد ویروسی که به‌وسیلهٔ سلول‌های آلوده به ویروس تولید می‌شود و از آلوده شدن سلول‌های دیگر جلوگیری می‌کند

اینترون: به قسمت‌هایی از ژن یوکاریوتی (یا رونوشت اولیهٔ ژن) گفته می‌شود که در mRNA، tRNA یا

پریون‌ها: پروتئین‌هایی که می‌توانند بیماری‌زا شوند و اولین بار استانی پروزینر آنها را در سال ۱۹۸۲ کشف کرد

RNA پلی‌مراز: آنزیمی که واکنش RNA سازی را کاتالیز می‌کند

پلازمید Ti: پلازمید القاکننده تومور در گیاهان

پلازمید: مولکول DNA حلقوی که درون باکتری‌ها حضور دارد و می‌تواند مستقل از کروموزوم اصلی باکتری همانندسازی کند

RNA پیک (mRNA): RNAی که از روی DNA ساخته می‌شود

پیرووات: ترکیبی سه‌کربنی که طی فرایند گلیکولیز حاصل می‌شود

پیلی: برآمدگی کوتاه و ضخیمی در سطح سلول باکتری که به چسبیدن باکتری به سطوح مختلف و یا سلول‌های دیگر نقش دارد

پیوند فسفودی‌استر: پیوندی کووالان در نوکلئیک اسیدها که در آن گروه هیدروکسیل قند یک نوکلئوتید به گروه فسفات نوکلئوتید دیگر متصل می‌شود

تازک باکتری: ساختار رشته‌مانندی از جنس پروتئین که از سطح سلول بیرون می‌آید و به سلول توان حرکت می‌دهد

تازک‌داران چرخان: گروهی از آغازیان تک‌سلولی و فتوسنتزکننده ساکن دریاها و آب‌های شیرین که از پلانکتون‌ها هستند

تخمیر اسیدلاکتیک: نوعی تخمیر، که طی آن پیرووات حاصل از گلیکولیز به اسید لاکتیک تبدیل می‌شود

تخمیر: فرایندی بی‌هوازی که طی آن پیرووات حاصل از گلیکولیز وارد چرخه کربس نمی‌شود بلکه به مولکول‌هایی مانند اتانول، لاکتات و... تبدیل می‌شود

تراکم جمعیت: تعداد افراد یک گونه در واحد سطح،

rRNA بالغ وجود ندارد

mRNA بالغ: mRNAی که در نتیجه پردازش mRNA اولیه حاصل می‌شود

بازیدی: ساختار تولیدمثلی گرز مانند در قارچ‌های بازیدیومیکوتا که هاگ‌ها روی آن تشکیل می‌شوند

بازیدیومیکوتا: شاخه‌ای از قارچ‌ها که در آنها هاگ‌های جنسی روی بازیدی تولید می‌شوند

باکتری‌های شیمیواتروف: باکتری‌هایی که انرژی خود را از گازهای احیا شده آمونیاک (NH_3)، سولفید هیدروژن (H_2S) و یا متان (CH_4) به دست می‌آورند

باکتريوفاز: ویروس‌هایی که باکتری‌ها را آلوده می‌کنند

بوتولیسم: بیماری کشنده‌ای که در اثر خوردن کنسروهای آلوده به سم باکتری کلوستریدیوم بوتولینم ایجاد می‌شود و موجب ناتوانی در تنفس می‌شود

پارامسی: نوعی تک‌یاخته مژک‌دار که با مژک‌هایش قادر به حرکت و تغذیه است

پاهای کاذب: برآمدگی‌های سیتوپلاسمی و قابل انعطافی که عامل حرکت در آمیباوند

پراکنش: الگوی پراکندگی افراد جمعیت در محیط زیست

پرایمر - آغازگر: توالی نوکلئوتیدی کوچکی که آنزیم DNA پلی‌مراز کار خود را با اتصال نوکلئوتیدها به آن، آغاز می‌کند

پرو- ویروس: ویروسی که ژنوم خود را درون ژنوم سلول میزبان گنجانده است

پروتئین تنظیم‌کننده: پروتئینی که با قرار گرفتن روی توالی‌های تنظیم‌کننده در DNA بر میزان بیان ژن‌ها اثر می‌گذارد

پروژه ژنوم انسان (HGP): پروژه تعیین توالی نوکلئوتیدی ژنوم انسان و تعیین نقشه جایگاه هر ژن روی هر کروموزوم

یا حجم در یک زمان مشخص

ترموفیل‌ها: گروهی از آرکی‌باکتری‌ها که در آب‌های بسیار داغ زندگی می‌کنند و بسیاری از آنها از مواد گوگردار انرژی کسب می‌کنند

تکامل همراه: سازگاری‌های تکاملی متقابل بین افرادی که در یک اکوسیستم با هم در ارتباط نزدیک هستند
تنفس سلولی: فرایندی که طی آن از انرژی ترکیبات آلی برای تولید ATP استفاده می‌شود

تنفس نوری: فرآیندی وابسته به نور در گیاهان که طی آن اکسیژن جذب و دی‌اکسیدکربن آزاد می‌شود
توکسین‌های باکتریایی: ترشحات باکتری‌ها که برای ساخته‌های یوکاریوتی سمی هستند

تیلاکوئید: ساختارهای کیسه‌ای شکل و پهن از جنس غشای سلولی که محل قرارگیری رنگیزه‌های فتوسنتزی هستند

جانداران تراژن: جاننداری که محتوای ژنی‌اش، شامل ژن، یا ژن‌های گونه‌های دیگر است

جاننشینی: نوعی جهش نقطه‌ای که در آن یک نوکلئوتید از یک ژن با نوکلئوتید نوع دیگری عوض می‌شود
جایگاه تشخیص آنزیم: محدودکننده توالی خاص از DNA که آنزیم آن را شناسایی می‌کند

جدایی بوم‌شناختی (زیستگاهی): جدایی تولیدمثلی بین افراد یک‌گونه در اثر موانع بوم‌شناختی
جدایی تولیدمثلی: عدم توانایی تولید زاده‌های بارور در گروه‌هایی از جانداران که قبلاً دارای این توانایی بوده‌اند

جدایی رفتاری: جدایی تولیدمثلی بین افراد یک‌گونه در اثر رفتارهای متفاوت

جدایی زمانی: جدایی تولیدمثلی در اثر فعال شدن جانداران از نظر تولیدمثلی در زمان‌های مختلف
جدایی گامتی: جدایی تولیدمثلی بین افراد گونه‌های

مختلف

جدایی مکانیکی: ناتوانی آمیزش در افرادی که به گونه‌های نزدیک به هم تعلق دارند

جهش: هرگونه تغییر در توالی نوکلئوتیدهای DNA
جهش تغییر چهارچوب: جهش‌هایی که در نتیجه اضافه یا حذف شدن تعدادی نوکلئوتید پدید می‌آیند و باعث اشتباه خوانده شدن حروف سه نوکلئوتیدی می‌شوند
به شرطی که تعداد نوکلئوتیدهای اضافه یا حذف شده، مضرب ۳ نباشد

جهش‌های نقطه‌ای: جهش‌هایی که یک یا چند نوکلئوتید ژن را، روی یک کروموزوم تغییر می‌دهند
چرخه کربس: بخشی از فرآیند تنفس هوازی که طی آن پیرووات حاصل از گلیکولیز وارد میتوکندری‌ها و تا تشکیل CO₂ تجزیه می‌شود

چرخه لیتیک: چرخه‌ای که در آن ویروس همانندسازی می‌کند و سلول میزبان را تخریب می‌کند
چرخه لیزوزنی: چرخه‌ای که طی آن، ژنوم ویروس به‌صورت پروویروس همانندسازی می‌کند، بدون آنکه سلول میزبان تخریب شود

mRNA چند ژنی: mRNAی که از روی اپران چندژنی رونویسی شده است

حذف رقابتی: نوعی حذف در اثر رقابت که در آن گونه‌ای که کارایی بیشتر دارد، از منابع محیط بیشتر استفاده و گونه دیگر را از زیستگاه حذف می‌کند
خزانه ژنی: مجموع الل‌های موجود در سلول‌های زایشی جمعیت

دئوترومیست‌ها: گروهی از قارچ‌ها که در آنها تولیدمثل جنسی دیده نشده است

درخت‌های تبارزایشی: طرح‌هایی برای نشان دادن ارتباط‌های خویشاوندی بین چند جاندار
درون همزیستی: نظریه‌ای که بیان می‌کند میتوکندری‌ها

و کلروپلاست‌ها از نسل باکتری‌های هوازی همزیست هستند

درون‌آمیزی: آمیزش میان خویشاوندان نزدیک که موجب تغییر کمتر فراوانی نسبی آلل‌ها می‌شود

دیاتوم: گروهی از آغازیان تک سلولی فتوسنتزکننده که دارای دیواره سلولی دو قسمتی و سیلیسی هستند

دیرینه‌شناسان: پژوهشگرانی که با استفاده از روش پرتوسنجی به بررسی سنگواره‌ها می‌پردازند

RFLP: قطعات DNA حاصل از برش آنزیم‌های محدودکننده که طول متفاوت دارند

رابطه انگلی: رابطه بین دو جاندار که در آن یکی سود و دیگری زیان می‌برد

رائش ژن: تغییر فراوانی نسبی الل‌های جمعیت در اثر رویدادهای تصادفی

راه‌انداز: مکانی از DNA که آنزیم RNA پلی‌مراز با قرار گرفتن روی آن، رونویسی را از جایگاه صحیح آغاز می‌کند

رفتار: عمل یا مجموعه‌ای از اعمال که جانور در پاسخ به محرک از خود بروز می‌دهد

رفتار حل مسئله: رفتار یادگیری که در آن جانور می‌تواند مسئله‌ای را که قبلاً با آن روبه‌رو نشده است بدون آزمون و خطا، حل کند

رفتار وراثتی (ژنی): رفتاری که منشأ ژنی دارد
رنگ‌آمیزی گرم: نوعی رنگ‌آمیزی دیواره سلولی باکتری‌ها که از آن برای شناسایی سلول‌های باکتری استفاده می‌کنند

روبیسکو: آنزیمی که در واکنش‌های فتوسنتزی، واکنش ترکیب CO_2 با ترکیب ۵ کربنی را کاتالیز می‌کند

روزن‌داران: آغازیانی دریازی که پوسته‌ای محکم و سوراخ‌دار از جنس آهک دارند

رونویسی: عمل ساخته شدن مولکول RNA از روی

DNA

ریبوزوم: از اجزای سلول که در سیتوپلاسم، میتوکندری و کلروپلاست وجود دارد و از rRNA و پروتئین تشکیل شده است

RNA ریبوزومی (rRNA): مولکول RNAی که در ساختار ریبوزوم به‌کار رفته است

ریزوتید: ریشه‌هایی که از سلول‌های بعضی از قارچ‌ها و خزگیان خارج می‌شوند و نقش ریشه گیاهان را دارند

زنجیره انتقال الکترون: مجموعه‌ای از مولکول‌های ناقل الکترون که از انرژی آزادشده الکترون‌ها در واکنش‌های اکسید و احیاء برای تشکیل ATP و سایر مولکول‌های پرانرژی استفاده می‌کنند این مولکول‌ها در غشای داخلی میتوکندری، غشای تیلاکوئیدی کلروپلاست و غشای پلاسمایی پروکاریوت‌ها قرار دارند

زیگوسپور: زیگوت دیپلوئیدی که از جفت شدن گامت‌های دارای جنسیت‌های مختلف تشکیل می‌شود

زیگوسپورائز: ساختارهای تولیدمندی با دیواره ضخیم که وجود آنها از ویژگی‌های افراد شاخه زیگومیکوتا است

زیگومیکوتا: شاخه‌ای از قارچ‌ها که در آنها هاگ‌های جنسی در زیگوسپورائز تولید می‌شوند
ژن تنظیم‌کننده: ژن مربوط به پروتئین مهارکننده رونویسی اپران

ژن خودناسازگار: نوعی ژن چند آللی که مانع از آمیزش بین گیاهان همسان می‌شود

ژن درمانی: قرار دادن یک نسخه سالم از یک ژن، درون سلول‌های فردی که دارای نسخه‌ای ناقص از آن ژن است

ژنوم: همه محتوای DNA یک جاندار را گویند
ساختار برگ شبدری: ساختاری که مدل دوبعدی
مولکول tRNA از خود نشان می‌دهد
سنگواره: بقایای حفظ شده، یا معدنی شده، یا اثرات
به جای مانده از جاندارانی که مدت‌ها پیش زندگی
می‌کرده‌اند
سیانوباکتری: نوعی باکتری که از نظر آزاد کردن
اکسیژن در فوسنتز و همچنین وجود کلروفیل a و
سایر رنگیزه‌ها با جلبک‌ها و گیاهان عالی، اما از نظر
ساختار سلولی، ریبوزوم و گرم منفی بودن با پروکاریوت
مشابهت دارند
شارش ژن: ورود یا خروج آلل‌ها از یک جمعیت به
جمعیتی دیگر به دلیل مهاجرت افراد
شایستگی تکاملی: توانایی گونه‌ها برای زیستن در
محیط و تولیدمثل
شرطی شدن کلاسیک: رفتار یادگیری که جانور در
آن به محرک بی‌اثری که با یک محرک طبیعی همراه شده
است، پاسخ می‌دهد
عامل تنظیم کننده: عاملی است که به مهارکننده
اپران متصل می‌شود و اتصال آن را به اپراتور ممکن یا
غیرممکن می‌کند
عوامل رونویسی: پروتئین‌های تنظیم کننده عمل
رونویسی در پروکاریوت‌ها
غذایابی بهینه: راهبرد جانوران برای به دست آوردن
بیشترین انرژی در کمترین زمان
غربال کردن: فرایند جدا کردن سلول‌های دارای ژن
خاص از سایر سلول‌ها (در مهندسی ژنتیک)
فاکتور رشد: پروتئینی که توسط برخی از سلول‌های
بدن ترشح می‌شود و سایر سلول‌ها را وادار به تقسیم
می‌کند
فتوسیستم: مجموعه‌ای از رنگیزه‌های فوسنتزی و

پروتئین در غشای تیلاکوئید که انرژی نور خورشید را
مهار می‌کند
فتوسیستم II: فتوسیستمی که حداکثر جذب نوری آن
در طول موج ۶۸ نانومتر است
فتوسیستم I: فتوسیستمی که حداکثر جذب نوری آن
در طول موج ۷ نانومتر است
فرمون: گروهی از مواد شیمیایی که در بعضی جانوران
ترشح می‌شود و بر رفتار سایر افراد اثر می‌گذارد
قارچ - ریشه‌ای: قارچ‌های همزیست با ریشه بعضی
گیاهان
کاتالیزور: ماده‌ای است که باعث تسریع واکنش‌های
شیمیایی می‌شود ولی در آخر، دست نخورده باقی
می‌ماند
کاروتنوئیدها: رنگیزه‌ای وابسته به ویتامین A که
موجب پیدایش رنگ‌های زرد و نارنجی و قرمز در
گیاهان می‌شود
کاندیدا آلبیکنز: نوعی مخمر که عامل بیماری برفک
دهان است
کاوشگر: قطعه‌ای از RNA یا DNA تکرار شده‌ای
نشان‌دار شده به وسیله مواد رادیواکتیو یا فلورسنت که
مکمل ژن مورد نظر است
کراسینگ‌اور: مبادله قطعات DNA بین کروموزوم‌های
همتا در تترادهای میوز I
کلامیدوموناس: نوعی جلبک سبز تک‌سلولی
کلروپلاست: نوعی پلاست که در آن رنگیزه کلروفیل
وجود دارد و محل انجام فوسنتز در سلول‌های گیاهی
است
کلیستریدیوم بوتولینم: نوعی باکتری بی‌هوازی که
در غذاهای کنسرو شده‌ای که به خوبی سترون نشده‌اند،
سمی مهلک ترشح می‌کند و باعث بیماری بوتولیسم
می‌شود

کلون کردن : تکثیر قطعه‌ای خاص از DNA در سلول میزبان
کنام : همه راه‌های ارتباطی جاندار با محیط زیست و به طور خلاصه نقش هر جاندار در محیط
کنام بنیادی : طیف‌های گوناگونی از موقعیت‌ها که یک جاندار بالقوه توان زیستن در آنها را دارد
کنام واقعی : بخشی از کنام بنیادی که یک گونه آن را اشغال کرده است
کواسروآت : ریزکیسه‌هایی از جنس لیپید، آمینواسیدها و قندهای متصل به آنها
کیتین : پلی‌ساکارید سختی که در پوشش خارجی حشرات و دیواره سلولی قارچ‌ها به کار رفته است
گامت‌های نوترکیب : گامت‌هایی که ترکیب کروموزومی آنها شبیه والدین نیست
گل‌سنگ : نوعی جاندار که حاصل همزیستی بین یک قارچ و یک فتوسنتزکننده مثل جلبک سبز است
گلیکولیز : اولین مرحله متابولیسم گلوکز که در سیتوسل سلول انجام می‌شود
گنجایش محیط : تعداد معینی از جانداران هر جمعیت که هر محیط می‌تواند آنها را در خود جای دهد و در حد تعادل نگه دارد
گونه‌زایی دگر میهنی : نوعی گونه‌زایی که با جدایی زیستگاه جمعیت‌ها شروع می‌شود
گونه‌زایی هم میهنی : نوعی گونه‌زایی در جمعیت‌هایی که در یک زیستگاه به سر می‌برند
گیاهان CAM : نوعی فتوسنتز اختصاصی که اولین بار در گیاهان تیره کراسولاسه کشف شد
گیاهان C₄ : گیاهانی که در آنها قبل از چرخه کالوین واکنش‌های دیگری انجام می‌گیرد و حاصل تثبیت دی‌اکسیدکربن در این واکنش‌ها یک اسید ۴ کربنی است
گیاهان C₃ : گیاهانی هستند که برای تثبیت دی‌اکسیدکربن

فقط از چرخه کالوین استفاده می‌کنند و اولین مولکول پایداری که در آنها تشکیل می‌شود یک اسید ۳ کربنی است
لگه سادرن : روشی برای انتقال DNA از ژل الکتروفورز به کاغذ مخصوص جذب DNA
DNA لیگاز : آنزیمی که پیوند فسفودی‌استر را میان دو DNA که هر دو دارای انتهای چسبنده هستند، برقرار می‌کند
مایکوباکتریوم توبرکلوزیس : باکتری مولد بیماری سل ابتلا به این بیماری از طریق دستگاه تنفسی است
متانوژن‌ها : گروهی از آرکی‌باکتری‌ها که ضمن کسب انرژی از بقایای جانوران گاز متان (CH₄) تولید می‌کنند
محرک نشانه : محرکی که باعث بروز رفتار با الگوی عمل ثابت می‌شود
ملانینی شدن صنعتی : تیره شدن رنگ جمعیت جاندار به علت آلودگی صنعتی در سال‌های پس از انقلاب صنعتی
مولکول ATP : نوکلئوتید سه فسفات‌های که انرژی لازم برای فرآیندهای سلولی را فراهم می‌کند
مهارکننده : پروتئین‌های بزرگی که به توالی خاصی از DNA (اپرانور) در ایران متصل شده و مانع عمل رونویسی می‌شوند
مهندسی ژنتیک : استفاده از تکنیک‌های آزمایشگاهی برای ساخت مولکول DNAی که حاوی ژن‌های جدید یا ترکیب جدیدی از ژن‌هاست
میسلیوم : توده حاصل از رشد و انشعاب نخینه‌های قارچ‌ها
میکروسفر : ریزکیسه‌ای که از زنجیره‌های کوتاه آمینو اسیدی تشکیل شده است
RNA ناقل (tRNA) : از مولکول‌های RNA کوچک

که آمینواسیدها را به ریوزوم منتقل می‌کند
نازایی دورگه: نازا بودن افراد حاصل از آمیزش
دو گونه مختلف در اثر ناسازگاری کروموزومی
نازیستایی دورگه: مرگ جنین حاصل از لقاح
گامت‌های گونه‌های مختلف به علت ناسازگاری ژنی
نخینه: رشته‌های لوله‌ای شکلی که از اجتماع آنها
میسلیوم قارچ‌ها تشکیل می‌شود
نقش‌پذیری: شکل خاصی از یادگیری که در دوره
مشخصی از زندگی یک جانور رخ می‌دهد و ارتباط
تنگاتنگی با رفتار غریزی دارد و در شکل‌گیری ارتباط
اجتماعی بعدی افراد مؤثر است
DNA نوترکیب: مولکولی است که از DNA دو یا
چند فرد مختلف ساخته شده است
نوترکیبی: آرایش کروموزوم‌ها طی میوز I که به ایجاد
گامت‌های نوترکیب می‌انجامد
نیتر و باکتر: باکتری شیمیواتروفی که در خاک
زندگی می‌کند و از نظر کشاورزی و حفظ محیط‌زیست
حائز اهمیت است و در تثبیت نیتروژن نقش دارد
واکنش زنجیره‌ای پلیمراز (PCR): روشی برای
تکنیر قطعه‌ای از DNA
واگرایی (اشتقاق): انباشته شدن تفاوت‌ها بین گروه‌های
جانداران که منجر به گونه‌زایی می‌شود
وکتور: عاملی برای انتقال ژن مورد نظر به سلول‌های
میزبان در مهندسی ژنتیک
ویتامین B_{۱۲} (تیامین): ویتامینی محلول در آب که در
تبدیل پیرووات به استیل CoA نقش دارد
ویروئیدها: گروهی از عوامل مهم بیماری‌زای گیاهی

و شبیه ویروس که جنس آنها از RNA تک‌رشته است
و کسپید ندارند
ویروس: قطعه‌ای از نوکلئیک اسید که درون پوششی
از پروتئین قرار دارد
هالوفیل‌ها: گروهی از آرکی‌باکتری‌ها که در آب‌های
بسیار شور زندگی می‌کنند
هتروتروف: جاندارانی که نمی‌توانند از ترکیبات معدنی،
ترکیبات آلی بسازند
هرم جمعیت: نوعی نمودار هرمی شکل برای جمعیت
آدمی است که در آن گروه‌های سنی کوچک‌تر در پایین
و گروه‌های مسن‌تر در بالا نشان داده می‌شوند
هم‌زیست: دو یا چند جاندار از گونه‌های متفاوت که در
درازمدت با یکدیگر رابطه نزدیک داشته باشند
هم‌سفرگی: رابطه میان دو جاندار که در آن یکی سود
می‌برد و دیگری نه سود می‌برد و نه زیان
هم‌یوغی: عمل مبادله ژن در باکتری‌ها
همه‌چیزخوار: گروهی از جانوران که می‌توانند از منابع
غذایی مختلف گیاهی و جانوری استفاده کنند
همیاری: رابطه‌ای که در آن هر دو طرف از زندگی با
یکدیگر سود می‌برند
یادگیری: تغییر رفتار جاندار که حاصل تجربه باشد
یک ژن — یک آنزیم: نظریه‌ای که هر ژن را مسئول
ساختن یک آنزیم می‌داند
یوباکتری‌ها: گروه عمده‌ای از باکتری‌ها که دیواره آنها
دارای پپتید و گلیکان است دیواره سلولی آنها با آرکی
باکتری‌ها فرق می‌کند

فهرست منابع اصلی

1. **BSCS Biology An Ecological Approach**; Kendall / Hunt pub.; 1998.
2. Fairbanks; D.J.& Andersen W.R., **Genetics The Countinuity of Life**; Wadsworth Publishing Company, 1999.
3. Campbell, N.A.; et al. **Biology**; Addison Wesley Longman Inc. 1999.
4. Raven P.H et al. **Biology**, 5th Edition, McGraw – Hill, 1999.
5. Clegg ej, **Genetics & Evoluation**, John Murray, 1999.
6. Griffith, A.J.F, et al.; **An Introduction to Genetic Analysis**; W.H.Freeman; 2000.
7. Campbell, N.A.; **Biology, Concepts & Connections**; Addison Wesley Longman inc; 2000.
8. Johnson G.B.; **Biology, Principles & Explorations**; Holt, Rinehart & Winston; 2001.
9. Johnson G.B; **Biology, Priciples & Explorations – Annotated Teacher’s Edition**; Holt, Rinehart & Winston; 2001.
10. Mader, S.S. **Biology**; McGraw Hill Companies; 2001.
11. Allan, R.et al. **Advanced Biology 2–2002**; Biozone International Ltd.; 2002.
12. Starr & Taggart, **Biology, The unity and Diversity of life**, 10th Edition, Thomson, 2004.

